

Point of View

Leven en waarnemen in een subjectieve realiteit

Point of View

Stel je een oneindig grote witte ruimte voor, zonder voorwerpen, hoeken of kantjes, met daarin een punt A, dat beweegt. Er is ook een punt B dat exact meebeweegt met A, aan dezelfde snelheid, in dezelfde richting, op gelijke afstand. Als A en B bewegen zonder dat de verhouding tussen de twee verandert of zonder enige andere referentie, is er dan nog sprake van beweging? Waarneming en subjectiviteit, ... het zijn de kern-thema's voor Point of View.

Liesbeth Maes en Benjamin Vandewalle tijdens de repetities van Point of View

Benjamin Vandewalle stond twee jaar geleden, samen met Vincenzo Carta, in voor **WeAllGo**, een bedwelmende voorstelling bij Passerelle. Het was een herwerking van WeGo, waarin Benjamin en Vincenzo zelf dansten en het publiek meenamen in een collectieve trance, met repetitieve, maar steeds veranderende bewegingen en patronen. In Point of view zet Benjamin zijn zoektocht verder op de grens tussen dans en meditatie. "Het uitgangspunt voor **Point of View** was een zogenaamde Koan. Dat is een onoplosbaar raadsel uit het zenboedhisme. Een klassiek voorbeeld: hoe kan ik trachten los te laten, als 'trachten' niet-loslaten is? Die Koans zijn paradoxen die mensen uitnodigen om na te denken, de dingen van langs alle kanten te bekijken. Heel vaak drukken ze ook een werkelijkheid uit die niet voor woorden vatbaar is. De Koan waar ik rond gewerkt heb, de twee gelijk bewegende punten in de oneindig witte ruimte, draait rond de relativiteit van beweging. Beweging bestaat enkel ten opzichte van een ander bewegend of stilstaand voorwerp en is bovendien zeer afhankelijk van het perspectief. Laten we onszelf even als voorbeeld nemen. Wij zitten nu rustig op een stoel in een kamer, schijnbaar zitten we stil. Maar in werkelijkheid draaien we aan een flinke duizend kilometer per uur rond de aardas. De aarde draait, op haar beurt, aan honderdduizend kilometer per uur rond de zon, omgerekend dertig kilometer per seconde. En ons zonnestelsel gaat aan tweehonderdtwintig kilometer per seconde rond het centrum van de Melkweg. Eigenlijk zijn we dus constant in beweging. En nu maak ik de sprong naar dans: ook de beweging van dansers kan je enkel 'lezen' of waarnemen ten opzichte van een referentiepunt, een stilstaande theater-ruimte. En ze is anders naargelang de plaats waar je zit. Onze realiteit is dus subjectief. Jouw wereld is de mijne niet, en omgekeerd."

Ik wil tot een puzzel komen, waarbij je als toeschouwer stukjes informatie krijgt, verschillende gezichtsvelden, waarmee je dan je eigen werkelijkheid kan construeren.

In **Point of View** speelt Vandewalle een subtiel spel met perspectieven. "Aan de ene kant zijn er de dansers op het podium", verklaart hij. "Maar we projecteren ook beelden in real-time. Beelden die de dansers zelf opnemen. Je kan die het best vergelijken met de shots uit van die avonturenprogramma's, waarbij de deelnemers zo'n helm aanhebben waarop een camera zit, die hun gezicht filmt. Het fascinerende daaraan is dat het lijkt alsof het personage stil staat, terwijl het landschap achter hem beweegt. Door dat principe toe te passen en die beelden te confronteren met wat er op het podium gebeurt, krijg je een soort vervreemding. Onze perceptie van de dans wordt vervormd. En daarin probeer ik zo ver mogelijk te gaan: door achter die ene danser die gefilmd wordt nog een tweede danser op te stellen, die er haast tegenaan kleeft en precies hetzelfde doet. Of door twee dansers, elk met een camera, eenzelfde choreografie te laten uitvoeren waarbij ze elkaar nu en dan kruisen en in elkaars beeld komen. De bedoeling is tot een soort puzzel te komen, waarbij je als toeschouwer verschillende stukjes informatie krijgt, verschillende gezichtsvelden, waarmee je je eigen werkelijkheid kan construeren."

Benjamin Vandewalle begon zijn dansopleiding aan de Koninklijk balletschool van Antwerpen en ging daarna naar P.A.R.T.S., waar hij afstudeerde in 2006. Hij maakte er onder meer de solo *Skinsideout* en het duet *WeGo* met de Italiaanse studiegenoot Vincenzo Carta. Tijdens de zomer van 2006 was hij één van de artiesten op Theater aan Zee met de installatie *Théâtre de la Guillotine*. Samen met Carta maakte hij voor Passerelle ook nog *WeAllGo*, een adaptatie van WeGo voor een groep van vijf dansers. In 2009 ging *Bird-watching* in première in Leuven, daarna was er nog *One/zero* met scenograaf Erki De Vries. Buiten Vlaanderen werkte Vandewalle ook al aan projecten in Mozambique en Zuid-Afrika.

v.l.n.r.: Valentine Galeyn, Sofie Nuyttens en Liesbeth Maes tijdens de repetities van Point of View

Het onbewuste speelt dus een belangrijke rol in Point of view, maar ook een aantal andere, nieuwe, elementen. “Ik heb inderdaad een paar belangrijke ideeën aan het basisconcept toegevoegd”, zegt Vandewalle. “Het idee rond de subjectiviteit van beweging, bijvoorbeeld. En de vraag wat nu precies de realiteit is en hoe we die realiteit ervaren. Als je het zo bekijkt dan leunt de voorstelling misschien nog het meest aan bij **Birdwatching**. Daarin liet ik het publiek op een plateau zitten dat kon bewegen. Het stuk was zo opgebouwd dat het niet altijd duidelijk was wie er nu bewoog: de danser of het publiek. Op het einde liet ik het publiek zelfs rond de danser cirkelen, waardoor je een soort illusie van beweging creëert. Het publiek is ervan overtuigd dat het een beweging observeert, maar voert die eigenlijk zelf uit. Ook daar probeerde ik dus al de vaste waarde van wat we ervaren, of denken te ervaren, onderuit te halen.”

Gelukkig kon ik rekenen op een zeer geëngageerde groep dansers, die mee nadachten over het stuk, ideeën aanbrachten, voorstellen deden en bovendien technisch een zeer behoorlijk niveau hebben.

Onderuit halen wat we denken te ervaren

Point of View biedt het publiek een compleet andere ervaring dan WeAllGo, maar heeft toch een aantal belangrijke raakvlakken met die voorstelling én met andere stukken die Vandewalle eerder maakte. “Het bedwelmende, meditatieve komt inderdaad vaak terug in mijn werk”, glimlacht hij, “Dat zijn thema’s waar ik ook persoonlijk veel mee bezig ben. Een paar jaar geleden heb ik mij bijvoorbeeld een maand teruggetrokken om twaalf uur per dag te mediteren. In het centrum waar ik verbleef werd nooit gesproken, of toch hoogst uitzonderlijk. En ik heb ondervonden dat er meer is dan ons vertrouwde, rationele denken. Van alle informatie die op ons afkomt, de dingen die we zien, horen, voelen, ruiken, proeven,... daarvan ervaren we hoogstens tien procent bewust. De rest lijkt verloren te gaan. Maar meditatie laat ons toe om ook die prikkels te ervaren, zij het op een andere manier: meer gevoelsmatig of intuïtief. Je kan dat ook hebben met dansvoorstellingen, dat je iets ziet, geraakt wordt, maar niet goed kan uitleggen waarom. En dat is wat ik met mijn werk wil bereiken. Ik bied het publiek een concept aan, zonder dat concept te willen uitleggen. De mensen moeten het ervaren, in plaats van het te analyseren of het te willen begrijpen. En van zodra je daar als toeschouwer voor open staat, kom je haast automatisch in het meditatieve terecht.”

Een veilig nest voor jonge makers

Benjamin Vandewalle werkte, zoals gezegd, eerder al met Passerelle samen. “Ik wist dus min of meer wat ik kon verwachten. Het feit dat je maar één maand tijd hebt bijvoorbeeld en een beperkt budget om aan je voorstelling te werken, maakt dat je minder ruimte hebt om te experimenteren of allerlei technische snufjes uit te proberen. Dat had ik ingecalculeerd. En toch ben ik opnieuw tegen een aantal verrassingen aangebotst. Wat, achteraf gezien, niet verwonderlijk is. WeAllGo heb ik samen met Vincenzo gemaakt en was een herwerking van een bestaand stuk. Het bewegingsmateriaal bestond al en we wisten dat het concept op zich werkte. We zaten dus redelijk safe. Nu ben ik van nul vertrokken en stond ik er alleen voor. Dat was best wel stresserend. Gelukkig kon ik rekenen op een zeer geëngageerde groep dansers, die mee nadachten over het stuk, ideeën aanbrachten, voorstellen deden en bovendien technisch een zeer behoorlijk niveau hebben.”

Naast Benjamin bleken ook andere jonge choreografen al erg enthousiast om na een eerste voorstelling nog een tweede keer met Passerelle samen te werken. Onder hen **Vincenzo Carta**, **Thomas Devens** en **Lisbeth Gruwez**. “En dat is niet verwonderlijk”, zegt Benjamin. “De omstandigheden hier zijn ideaal om je als jonge maker te ontwikkelen. Je hoeft je geen zorgen te maken over subsidiedossiers, repetitieruimte of de aanwerving van dansers. Je kan je dus volledig concentreren op het creatieve. Bovendien heeft Passerelle een heel bijzondere status. De omkadering is professioneel, er worden hoge eisen gesteld en toch kan je je iets meer veroorloven hier. Concreet: je kan gerust een aantal producenten uitnodigen om te laten zien wat je bij Passerelle hebt gemaakt, met de nodige trots, maar ook zonder dat ze dezelfde strenge maatstaven opleggen als bij voorstellingen waaraan louter professionele performers meewerken. En dat geeft een bijzonder veilig gevoel.”